

**UCHWAŁA NR VIII/37/24
RADY GMINY OŚWIĘCIM**

z dnia 20 listopada 2024r.

w sprawie: Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Oświęcim na lata 2025-2027.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.z 2024. Poz.1465 z późn. zm)) art.176 pkt 1 oraz art.179 ust.2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. 2024.177 z późn. zm)

Rada Gminy Oświęcim postanawia:

- § 1. Uchwalić „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027”, którego treść stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Oświęcim.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy

Adam Nowotarski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE OŚWIĘCIM na lata 2025 - 2027

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Podstawa prawna
- III. Charakterystyka Gminy Oświęcim w zakresie problemów rodziny i dziecka
- IV. Zasoby Gminy Oświęcim w zakresie pomocy dziecku i rodzinie
- V. Odbiorcy programu
- VI. Cele i zadania programu wspierania rodziny
- VII. Finansowanie programu
- VIII. Realizatorzy i współpracownicy programu
- IX. Monitoring i ewaluacja

I. Wstęp

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna powinna być szczególną podwaliną rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania postaw i relacji międzyludzkich również w życiu dorosłym. Rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest gwarantem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnych, prawidłowo funkcjonujących komórek społecznych.

W strukturze społecznej odnajdujemy różne modele i wzorce rodziny: tradycyjne, patchworkowe, monoparentalne i rekonstruowane. Niezależnie od realizowanego modelu rodziny, nie ma możliwości uniknięcia potencjalnych problemów. Dotychczas rozpoznawane problemy z którymi borykały się rodziny od okresu transformacji ustrojowej to m.in. bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność członka rodziny i inne. Obecnie lista problemów w funkcjonowaniu rodziny poszerzyła się w szczególności o zagrożenia związane z postępowaniem technologicznym, rozwojem cyfrowym co przyczynia się do zaburzeń w funkcjonowaniu dzieci oraz znacznych problemów w nauce. Ponadto kryzysy ekonomiczne, znaczne zadłużenia i związane tym z problemy finansowe w rodzinie a także stany zagrożenia epidemicznego, pandemia i konsekwencje z nią związane są dostrzegalnymi niedogodnościami funkcjonowania rodzin. Stawia to nowe wyzwania również dla tworzenia systemu pomocowego na miarę współczesnych potrzeb. Rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów w rodzinie powoduje wzrost zjawisk negatywnych np. zmianę zarządzeń opiekuńczych, które wymagają ingerencji służb pomocowych.

Zakres zadań ustawowych z obszaru wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej określonych dla samorządu terytorialnego szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego posiada odmienny charakter, lecz jest wobec siebie komplementarny i uwzględnia zasadę pomocniczości. Zadania uwzględniające zaspokajanie codziennych potrzeb obywateli realizowane są na poziomie gminy, która, w przeważającej mierze, pracuje z rodziną biologiczną w celu przywrócenia jej wydolności opiekuńczo-wychowawczej – tu mamy głównie do czynienia z profilaktyką i wsparciem. Zadania o charakterze interwencyjnym i osłonowym, w sytuacji, gdy rodzina biologiczna nie jest w stanie pełnić funkcji opiekuńczo

- wychowawczej i konieczne jest umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej spoczywają na samorządzie powiatowym, zaś samorząd województwa odpowiedzialny jest za zadania o charakterze rozwojowym, planistycznym, diagnostycznym, monitorującym i kontrolnym.

Oslabienie rodziny, zarówno w sferze materialno-bytowej jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony społeczeństwa, państwa, samorządu. Stąd też istnieje konieczność uchwalania programów wspierających. Należy pamiętać aby działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i jego rodziny były spójne i zgodne z ich indywidualnymi potrzebami. Jedynie całościowe i interdyscyplinarne podejście może zagwarantować kompleksowe wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i wypełnianiu swojej roli.

Zgodnie z art.176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Podstawowym założeniem gminnego programu jest utworzenie systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Oświęcim w latach: 2013 - 2024.

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

III. Charakterystyka Gminy Oświęcim w zakresie problemów rodziny i dziecka.

Gmina Oświęcim jest położona na terenie powiatu oświęcimskiego w województwie małopolskim. Zajmuje powierzchnię ok. 75km² i obejmuje 13 wsi: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmęże, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Rajsko, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. Liczebność poszczególnych sołectw jest zróżnicowana, do najliczniej zamieszkałych należą sołectwa Grojec, Zaborze, Brzezinka, Poręba Wielka, natomiast najmniej liczne miejscowości to Stawy Monowskie, Pławy, Dwory Drugie oraz Łazy. Gminy sąsiadujące z gminą Oświęcim to Osiek, Polanka Wielka, Kęty, Chełmek, Brzeszcze, Miedźna, Bieruń oraz miasto Oświęcim.

Od kilku lat liczba mieszkańców gminy wzrasta, co uwarunkowane jest przede wszystkim postępującymi zmianami urbanistycznymi związanymi z rozwojem budownictwa jednorodzinne.

Tabela 1. Liczba osób zamieszkujących gminę Oświęcim w latach 2021-2023

L.p.	Rok	Liczba mieszkańców	Liczba dzieci do lat 18	% dzieci w stos. do mieszkańców
1.	2021	18 889	3852	20,40%
2.	2022	18 905	3686	19,50 %
3.	2023	18 925	3709	19,60 %

Źródło: Urząd Gminy Oświęcim

Od roku 2021 liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim w formie pomocy finansowej uległa zmniejszeniu i ma tendencję spadkową. Powyższe jest spowodowane m.in. poprawą funkcjonowania rynku pracy oraz wzrostem świadczeń socjalnych np. świadczenie wychowawcze „500+”, a kolejno „800+”, świadczenie pielęgnacyjne, Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, program Małopolska Niania, program Aktywny Rodzic.

Poprawa sytuacji finansowej rodzin nie generuje poprawy ich funkcjonowania w większym aspekcie. Widoczne jest to poprzez stały wzrost liczby rodzin objętych wyłącznie wsparciem w formie pracy socjalnej. Zauważalne jest zwiększenie ilości rodzin dobrze sytuowanych, jednak borykającymi się z innymi problemami (m.in. problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży).

Tabela 2. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2021-2023

L.p.	Rok	Liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka	Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą Ośrodka	Liczba osób w rodzinach objętych wyłącznie pracą socjalną	% mieszkańców gminy objętych pomocą Ośrodka
1.	2021	144	14	237	26	1,26%
2.	2022	123	22	202	42	1,07 %
3.	2023	114	30	193	51	1,02 %

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym wywiadów środowiskowych a także obserwacji pracowników socjalnych wynika, że większość rodzin objętych wsparciem to rodziny wieloprotymowe, które szczególnie są zagrożone wykluczeniem i marginalizacją. Konieczne staje się więc wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dziecka.

Tabela 3. Główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2021-2023

L.p.	2021		2022		2023	
	przyczyna	liczba rodzin	przyczyna	liczba rodzin	przyczyna	liczba rodzin
1.	długotrwała lub ciężka choroba	91	długotrwała lub ciężka choroba	80	długotrwała lub ciężka choroba	73
2.	ubóstwo	78	niepełnosprawność	73	niepełnosprawność	71
3.	niepełnosprawność	77	ubóstwo	62	ubóstwo	62
4.	bezrobocie	35	bezrobocie	27	bezrobocie	25
5.	bezradność w spr. opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	34	bezradność w spr. opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	bezradność w spr. opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20
6.	uzależnienie od alkoholu	26	uzależnienie od alkoholu	18	uzależnienie od alkoholu	12

7.	zdarzenie losowe	6	potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	3	potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	3
8.	przemoc w rodzinie	5	przemoc w rodzinie	3	bezdomność	4
9.	bezdomność	3	zdarzenie losowe	3	sytuacja kryzysowa	4
10.	sytuacja kryzysowa	2	sytuacja kryzysowa	3	przemoc w rodzinie	1
11.			bezdomność	3	trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1
12.			trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1		

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Dominującą przyczyną korzystania rodzin z pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała choroba, które znacząco przyczyniają się do nieodpowiedniego funkcjonowania rodzin z uwagi na fakt, iż koszty leczenia i rehabilitacji znacząco pogarszają bilans budżetu domowego. Również ubóstwo rozumiane jako brak środków na zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny jest istotną przyczyną ubiegania się ze świadczenia z pomocy społecznej.

Brak możliwości uzyskiwania środków finansowych z pracy zawodowej wynika często z utrudnionego dojazdu środkami komunikacji zbiorowej, niskiego poziomu wykształcenia, braku motywacji i wiary w siebie, wyuczonej bezradności a także niepełnosprawności i długotrwałej choroby. W wielu przypadkach ograniczenia te prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Niekompetencja w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Często bezradność powiązana jest z problemem uzależnienia od alkoholu, a nawet przemocy w rodzinie.

Tabela 4. Zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy Oświęcim

L.p.	Rok	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	w tym z powodu ubóstwa
1	2021	144	78
1.	2022	123	59
2.	2023	115	62

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Tabela 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie Oświęcim w latach 2021- 2023

L.p.	Rok	Liczba rodzin z problemem bezradności	w tym rodziny niepełne	w tym rodziny wielodzietne	Liczba osób w rodzinach w których występuje problem bezradności
1.	2021	34	10	8	86
2.	2022	21	13	11	83
3.	2023	20	8	11	83

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Rodziny znajdujące się w zainteresowaniu pomocy społecznej są także dotknięte problemem przemocy domowej oraz uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Problem przemocy domowej i uzależnienia od alkoholu dotyka wiele rodzin zamieszkujących na terenie gminy Oświęcim, niezależnie od ich statusu społecznego, wykształcenia oraz sytuacji materialnej. Dom rodzinny, w którym występuje choroba alkoholowa jest dla członków rodziny a szczególnie dla dzieci ogromną tragedią związaną z brakiem zrozumienia, oparcia i pomocy. Choroba alkoholowa negatywnie wpływa na funkcjonowanie całej rodziny, szczególnie dzieci, co często przyczynia się negatywnie do ich funkcjonowania w życiu dorosłym. Dorosłe dzieci alkoholików niejednokrotnie wymagają także długoletniego wsparcia terapeutycznego w odzyskaniu umiejętności prawidłowego pełnienia ról społecznych.

Tabela 6. Ilość rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej

L.p.	Rok	Liczba rodzin z problemem alkoholowym	Liczba osób w rodzinach
1	2021	26	38
2	2022	18	20
3	2023	12	14

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Tabela 7. Liczba wniosków o objęcie leczeniem odwykowym w gminie Oświęcim

L.p.	Rok	Ilość wniosków
1	2022	47
2	2023	35

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy UG Oświęcim

Tabela 8. Ilość rodzin dotkniętych przemocą domową na terenie Gminy Oświęcim

L.p.	Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
1.	2021	46	17
2.	2022	42	17
3.	2023	32	30

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Pomimo uruchomionego szeroko pojętego mechanizmu wsparcia rodziny dochodzi do rażących zaniedbań dotyczących bezpieczeństwa i prawidłowego rozwoju dzieci. W w/w przypadkach Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim, Policja oraz inne instytucje mogą wystąpić do sądu rodzinnego z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny.

W sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia dziecka, sąd rodzinny podejmuje decyzję o umieszczeniu małoletniego w pieczy zastępczej tj. rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Zapisy ustawy regulują również zasady odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Zgodnie z przepisami, gmina ponosi wydatki na dziecko umieszczone w pieczy

zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Tabela 9. Dzieci z terenu gminy Oświęcim przebywające w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo- wychowawczych

L.p.	Rok	Ilość dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	Ilość dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych
1.	2021	6	5
2	2022	12	4
3	2023	13	5

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Oświęcimiu

Tabela 10. Koszty ponoszone przez gminę Oświęcim z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

L.p.	Rok	Wysokość wydatków
1.	2021	114.531,33
2.	2022	161.804,08
3.	2023	261.782,21

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

IV. Zasoby gminy Oświęcim w zakresie pomocy dziecku i rodzinie

Według danych z Urzędu Gminy w Oświęcimiu, na dzień 31.12.2023r. gminę Oświęcim zamieszkiwało 3709 dzieci i młodzieży do lat 18-stu. Dla ich potrzeb na terenie gminy znajduje się 15 placówek oświatowych:

- 7 przedszkoli,
- 6 szkół podstawowych,
- 2 zespoły szkolno-przedszkolne.

W gminie Oświęcim zauważalny jest brak placówki oświatowej w gminie Oświęcim dla dzieci do lat 3. Jediną możliwością zapewnienia opieki dzieciom do lat 3 w formie instytucjonalnej jest skorzystanie z opieki przez opiekunów zatrudnionych przez osobę prowadząca działalność gospodarczą. W latach 2022 i 2023 w/w opiekę sprawowały 3 osoby.

Tabela 11. Liczba uczniów publicznych placówkach oświatowych w gminie Oświęcim

L.p.	Placówka	Rok szkolny 2022/2023	Rok szkolny 2023/2024
1.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzezince – przedszkole	73	97
2.	Przedszkole Samorządowe w Grojcu	124	124
3.	Przedszkole Samorządowe w Porębie Wielkiej	94	92
4.	Przedszkole Samorządowe we Włosienicy	75	73
5.	Przedszkole Samorządowe w Rajsku	58	59
6.	Przedszkole Samorządowe w Zaborzu	109	110
7.	Niepubliczne Przedszkole „Smyk” w Babcicach Zuzanna Korzeniowska	88	91
8.	Niepubliczne Ekologiczne Przedszkole Integracyjne „Gniazdko” w Rajsku	69	69
9.	Zespół Szkolno- Przedszkolny w Harmężach- przedszkole	37	41
10.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Harmężach- szkoła	87	76
11.	Szkoła Podstawowa w Babcicach	274	225
12.	Zespół Szkolno- Przedszkolny w Brzezince – szkoła	215	221
13.	Szkoła Podstawowa w Grojcu	310	280
14.	Szkoła Podstawowa w Porębie Wielkiej	205	177
15.	Szkoła Podstawowa w Rajsku,	136	152
16.	Szkoła Podstawowa we Włosienicy	161	151
17.	Szkoła Podstawowa w Zaborzu	357 (w tym 24 – oddział przedszkolny)	399 (w tym 21-oddział przedszkolny)
	RAZEM:	2472	2437

Źródło: Samorządowe Centrum Usług Wspólnych

Ilość specjalistów zatrudnionych na potrzeby rozwoju dzieci i młodzieży w szkołach i zespołach szkolno-przedszkolnych wydaje się odpowiednia, natomiast widoczna jest zbyt mała liczba profesjonalnych doradców pracujących na rzecz dzieci w przedszkolach samorządowych.

Tabela. 12. Ilość specjalistów w placówkach oświatowych

L.p.	Pedagodzy	Pedagodzy specjaliści	Psycholodzy	Logopedzi
Szkoły Podstawowe	7	6	6	9
Przedszkola Samorządowe	5	2	2	5

Źródło: Samorządowe Centrum Usług Wspólnych

W przypadku trudnej sytuacji finansowej koszt obiadów w szkole pokrywa Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim. Dyrektorzy szkół mają także możliwość zwrócenia się z wnioskiem do Ośrodka o pokrywanie kosztów żywienia głodnych dzieci (nie więcej niż 20% ogółu dzieci korzystających z dożywiania) bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

Znaczna ilość dzieci pochodzenia ukraińskiego korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku w 2022 wynika z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która przewidywała udzielanie świadczeń m.in. w postaci zapewnienia posiłku dla dzieci i młodzieży przyznanego na podstawie art. 29 i 30 ww. ustawy. Pomoc doraźna w postaci jednego gorącego posiłku dziennie, przyznawana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole, nie wymagała przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, złożenia oświadczenia o sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej oraz wydania decyzji administracyjnej. Powyższa pomoc była przyznawana okres do 60 dni.

Tabela 14

3. Liczba dzieci dożywianych przez OPS – obywatele polscy

L.p.	ROK	Liczba dzieci dożywianych przez OPS
1.	2021	43
2.	2022	51
3.	2023	54

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Tabela 14. Liczba dzieci dożywianych przez OPS – obywatele ukraińscy

L.p.	ROK	Liczba dzieci dożywianych przez OPS
1.	2022	215
2.	2023	31

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Dzieciom i młodzieży z rodzin, w których dochód kształtuje się poniżej kryterium dochodowego według stawy o pomocy społecznej, przysługuje prawo do stypendium szkolnego, przeznaczonego na cele edukacyjne: zakup artykułów szkolnych, pokrycie kosztów dodatkowych zajęć edukacyjnych, odzieży sportowej i galowej itp.

Tabela 15. Liczba dzieci z gminy Oświęcim otrzymujących stypendia szkolne - obywatele polscy

L.p.	Rok	Liczba dzieci
1.	2021	14
2.	2022	10
3.	2023	10

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Tabela 16. Liczba dzieci z Gminy Oświęcim otrzymujących stypendia szkolne - obywatele ukraińscy

L.p.	Rok	Liczba dzieci
1.	2022	24
2.	2023	24

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

W celu zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Oświęcim funkcjonują środowiskowe grupy wsparcia finansowane z funduszu alkoholowego. Aktualnie działa 5 grup: Babice, Dwory Drugie, Rajsco, Stawy Monowskie i Włosienica.

Tabela 17. Dzieci uczestniczące w zajęciach środowiskowych grup wsparcia

L.p.	Środowiskowe Grupy Wsparcia	Liczba dzieci w 2022r.	Liczba dzieci w 2023r.
1.	Babice	10	13
3.	Dwory Drugie	5	6
5.	Rajsco	6	12
10.	Stawy Monowskie	20	15
11.	Włosienica	12	10
	RAZEM	53	56

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy UG Oświęcim

W sołectwach: Broszkowice i Brzezinka funkcjonują Środowiskowe Grupy Wsparcia podczas ferii zimowych i letnich.

Dzieci i młodzież mają także możliwość korzystania z zajęć sportowych organizowanych przez 8 Ludowych Klubów Sportowych otrzymujących na ten cel dotację z budżetu Gminy Oświęcim.

Tabela 18 .Dzieci i młodzież biorące udział w zajęciach LKS w poszczególnych sołectwach

L.p.	Rok	Broszkowice	Brzezinka	Grojec	Harmęża	Poręba Wielka	Rajsco	Włosienica	Zaborze
1	2022	40	60	50	35	35	50	50	80
2	2023	40	60	50	35	35	50	50	80

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy UG Oświęcim

Dzieci i młodzież z terenu gminy Oświęcim korzystają z zajęć placówek wsparcia dziennego - świetlic prowadzonych przez stowarzyszenie „Szansa” w Oświęcimiu: na osiedlu Zasole ul. Więźniów Oświęcimia 10 i na osiedlu Błonie ul. Bałandy 4d. W roku 2022 do placówek uczęszczało 5 dzieci z terenu Gminy Oświęcim a 2 dzieci w roku 2023.

W gestii Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim leży także pomoc dla rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności swojego dziecka. Liczba dzieci do 18-go roku życia z gminy Oświęcim z orzeczoną niepełnosprawnością na dzień 23.08.2024 wynosi 159, z tego 67 dzieci ma orzeczone wskazania konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, uprawniające rodzica do świadczenia pielęgnacyjnego. Pomoc dzieciom niepełnosprawnym świadczona jest m.in. poprzez rehabilitację w ramach zajęć organizowanych przez dotowane Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Promyk” z Oświęcimia, organizowanie imprez i wycieczek integracyjnych. Zarówno w roku 2022 jak i w roku 2023 z w/w pomocy korzystało 10 dzieci z terenu gminy Oświęcim.

Od roku 2019 Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim organizuje naukę pływania dla dzieci niepełnosprawnych, a także dla dzieci z rodzin objętych pomocą Ośrodka. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu na terenie pływalni Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Oświęcimiu. Od roku 2022 w zajęcia uczestniczą także dzieci pochodzenia ukraińskiego.

Tabela 19. Liczba dzieci uczestniczących w nauce pływania w latach 2022-2023- obywatele polscy

L.p.	Rok	Nauka pływania
1.	2021	16
2.	2022	5
3.	2023	18

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Tabela 20. Liczba dzieci uczestniczących w nauce pływania w latach 2022-2023- obywatele ukraińscy

L.p.	Rok	Nauka pływania
1.	2022	8
2.	2023	14

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Podjęcie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu oraz dużego zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Od 2012 roku dodatkowym narzędziem wspierającym rodzinę jest usługa asystenta rodziny. Termin „asystent” został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Asystentura to kompleksowe działanie polegające na towarzyszeniu z zachowaniem profesjonalnych relacji. Towarzyszenie to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie, jakiego ona potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Istotą towarzyszenia, które jest odmienne od innych metod w poradnictwie rodzinnym czy zawodowym, jest zapewnienie indywidualności przez poszukiwanie rozwiązań dostosowanych do potrzeb konkretnej osoby oraz uczestniczenie w ich wdrażaniu w środowisku życia klienta. Podstawą tej metody jest współdziałanie, tzw. „wspólne wędrowanie” asystenta i osoby wspieranej, oparte na wymianie myśli i budowaniu wzajemnego zaufania. W trakcie spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, asystent świadczy pomoc w wykonywaniu najprostszycy czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, opieki nad dziećmi. Asystent wspiera rodzinę, aby samodzielnie potrafiła pokonywać problemy dnia codziennego, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci, współpracuje z instytucjami nastawionymi na rzecz pomocy rodzinie.

Tabela 21. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

L.p.	Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
1.	2021	25	44
2.	2022	17	36
3.	2023	23	38

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

W ciągu ostatnich lat zmieniała się sytuacja bytowa rodzin obejmowanych wsparciem asystenta rodziny. Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, głównym celem przyznawania usługi jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Należy zaznaczyć, iż w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny, występują także inne dodatkowe trudności, które w istotny sposób wpływają na funkcjonowanie rodziny.

Tabela 22. *Dodatkowe problemy występujące w rodzinach objętych usługą asystenta rodziny w latach 2022 i 2023r.*

Problem	2022	2023
Zaburzenia w funkcjonowaniu dziecka	11	14
Konflikt między małżonkami	9	12
Problemy dzieci w nauce	9	12
Ograniczona władza rodzicielska nad dziećmi	8	11
Problemy finansowe, znaczne zadłużenia	7	10

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni brali udział w spotkaniach w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie dotyczących okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz dotyczących oceny sytuacji dzieci pozostających w rodzinie biologicznej.

Tabela 23. *Liczba spotkań*

	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej	Dzieci pozostające w rodzinie biologicznej
2021	5	5
2022	4	3
2023	4	3

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Wsparcie we wskazanym zakresie jest realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, m. in. świadczeń gwarantowanych, do których szczególnie należy zapewnienie dostępności dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały

w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione objęte będą pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynuje asystent rodziny, którego zadaniem jest opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”. Niniejszy program jest kierowany do kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych. W powyższych rodzinach, w razie potrzeby, asystent rodziny koordynuje poradnictwo w zakresie: przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Warunkiem otrzymania takiej pomocy jest stwierdzenie w zaświadczeniu lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, posiadającego specjalizację II stopnia lub specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii, ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 24. Liczba rodzin objętych wsparciem na podstawie „Ustawy za życiem”

L.p.	Rok	Liczba rodzin
1.	2022	3
2.	2023	1
3.	2024	3*

*stan na dzień 20.08.2024r.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim

V. Odbiorcy programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025- 2027 skierowany jest do rodzin z dziećmi z terenu gminy Oświęcim, przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania profilaktyczne programu skierowane są do całej społeczności gminy Oświęcim.

VI. Cele i zadania programu wspierania rodziny

Cel główny: Utworzenie szerokiego systemu wsparcia w celu prawidłowego funkcjonowania rodzin z terenu gminy Oświęcim.

Cel szczegółowy 1: Podniesienie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodzin

L.p.	Zadanie	Działanie	Partnerzy/ Realizatorzy
1.	Wzmacnianie i rozwój umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziców	1.1.Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik) 1.2.Organizacja warsztatów umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, treningów budżetowych, kursów zdrowego odżywiania itp.	-Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim (OPS) -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)
2.	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym	2.1. Wsparcie asystenta rodziny 2.2. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających 2.3. Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego 2.4. Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej 2.4 Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej ukierunkowane na pomoc dziecku i rodzinie 2.5.Wspieranie rodzicielstwa – realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny)	- OPS - Urząd Gminy Oświęcim (UG Oświęcim) -ROPS

Cel szczegółowy 2 : Monitorowanie sytuacji rodzin dysfunkcyjnych

L.p.	Zadanie	Działanie	Partnerzy/ Realizatorzy
1.	Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin	<p>1.1. Rozeznanie, monitorowanie, obserwowanie warunków jakości i poziomu życia rodzin</p> <p>1.2. Informowanie rodziców i opiekunów, dzieci z rodzin wymagających wsparcia o możliwości uzyskania pomocy m.in. w poradni psychologiczno-pedagogicznej, na zajęciach pozaszkolnych, i placówkach wsparcia dziennego</p> <p>1.3. Prowadzenie monitoringu sytuacji rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny</p> <p>1.4. Udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka</p>	<p>- OPS</p> <p>- Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu (KPP)</p> <p>- placówki oświatowe (Oświata)</p> <p>- poradnia pedagogiczno-psychologiczna (PPP)</p>
2.	Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym	<p>2.1. Organizowanie Zespołów Interdyscyplinarnych na rzecz rodziny w kryzysie</p> <p>2.2. Wymiana doświadczeń między specjalistami: konferencje, debaty m.in. na temat roli asystenta rodziny w pracy dla rodziny</p> <p>2.3. Kontakt z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny w celu uzyskania informacji o rodzinach zagrożonych kryzysem.</p> <p>2.4. Zatrudnienie superwizora w celu konsultacji dla pracowników Ośrodka</p>	<p>- OPS</p> <p>- Oświata</p> <p>- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu</p> <p>- inne instytucje działające w sferze pomocy dziecku i rodzinie</p>
3.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin	3.1. Zabezpieczenie środków na wypłatę zasiłków z pomocy społecznej	<p>- OPS</p> <p>- organizacje pozarządowe</p>

		<p>3.2.Realizacja akcji zbiórek i dystrybucji żywności</p> <p>3.3.Pomoc z okazji np. świąt w formie paczek z żywnością dla rodzin najuboższych</p> <p>3.4. Dożywianie osób najuboższych, szczególnie dzieci i młodzieży</p>	
--	--	---	--

Cel szczegółowy 3. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny oraz zdrowego stylu życia

L.p.	Zadanie	Działanie	Partnerzy/ Realizatorzy
1	Pomoc w integracji rodziny ze środowiskiem	<p>1.1.Organizacja pikników, imprez integracyjnych.</p> <p>1.2.Organizacja konferencji, prelekcji, spotkań poszerzających wiedzę społeczności lokalnej na temat funkcjonowania rodziny</p> <p>1.3.Rozpowszechnienie informacji na temat specyfiki pracy asystenta rodziny (wywiad, artykuł w gazecie)</p>	<p>- OPS</p> <p>- UG Oświęcim</p> <p>-organizacje pozarządowe</p> <p>- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji (OKSiR)</p> <p>- Sołtysi</p>
2	Nawiązanie kontaktu z dziećmi i młodzieżą poprzez sport	<p>2.1 Udostępnianie gminnej infrastruktury sportowej dzieciom i młodzieży</p> <p>2.2.Wsparcie i współpraca z organizacjami pożytku publicznego działającymi w obszarze sportu i rekreacji</p>	<p>- UG Oświęcim</p> <p>-Organizacje pozarządowe</p> <p>- OKSiR</p> <p>- Sołtysi</p> <p>- GKRPA</p>
3	Realizacja programów zdrowotnych dla mieszkańców gminy	<p>3.1.Upowszechnianie działań profilaktycznych na rzecz edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży, szczególnie z rodzin ubogich</p> <p>3.2. W miarę rozeznanych potrzeb podejmowanie działań o objęcie mieszkańców programami zdrowotnymi</p>	<p>- UG Oświęcim</p> <p>- OPS</p> <p>- Oświata</p> <p>- służba zdrowia</p>

Cel szczegółowy 4: Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego i marginalizacji

L. p	Zadanie	Działanie	Partnerzy/ Realizatorzy
1	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	1.1. Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dzieci 1.2. Organizacja imprez świątecznych dla dzieci z rodzin najuboższych	- UG Oświęcim - OPS - GKRPA - OKSiR - Biblioteka Publiczna Gminy Oświęcim - Sołtysi
2	Wsparcie rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne	2.1. Organizacja imprez integracyjnych, wycieczek mających na celu wyjście osób niepełnosprawnych na zewnątrz 2.2. Organizacja zajęć sportowych dla dzieci niepełnosprawnych (np. zajęcia nauki pływania) 2.3. Prowadzenie działań informacyjnych dot. możliwości pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym 2.4. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin w ramach ustawy „Za życiem” 2.5. Współpraca ze stowarzyszeniami lokalnymi pracującymi na rzecz osób niepełnosprawnych	- Oświata - OPS - Organizacje pozarządowe - OKSiR - Biblioteka Publiczna Gminy Oświęcim

VII. Finansowanie programu

Program będzie finansowany ze środków własnych gminy Oświęcim. Planuje się również pozyskiwanie w miarę możliwości dodatkowych środków ze źródeł zewnętrznych (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej itp.

VIII. Realizatorzy i współpracownicy programu

REALIZATORZY

1. Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim
2. Urząd Gminy Oświęcim
3. Placówki oświatowe Gminy Oświęcim
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy UG Oświęcim
6. Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Oświęcim
7. Biblioteka Publiczna Gminy Oświęcim
8. Inne instytucje w zależności od potrzeb

WSPÓŁPRACOWNICY

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oświęcimiu
2. Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu
3. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Oświęcimiu
4. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Oświęcimiu
5. Zespół Lecznictwa Ambulatoryjnego w Oświęcimiu
6. Organizacje pozarządowe
7. Sołtysi
8. Inne -w miarę potrzeb

IX. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Oświęcim. Program jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służy sprawdzaniu czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć.

Gminny Program Wspierania Rodziny będzie weryfikowany corocznie tj. do 31 marca każdego roku.

Na potrzeby ewaluacji i monitoringu przyjęte zostaną wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, -
- liczba osób objętych poradnictwem indywidualnym, -
- liczba uczestników grup wsparcia, edukacyjnych, integracyjnych, -
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
- liczba rodzin korzystających z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”
- liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych,
- liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Oświęcim oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy. Dzięki temu oraz przy aktywnej współpracy instytucji pomocowych, założenia zawarte w ustawie mają szansę zostać zrealizowane.